

**N I E U W E
V E R H A N D E L I N G E N
VAN HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP DER
PROEFONDERVINDELIJKE WIJSBEGEERTE
TE ROTTERDAM**

Derde Reeks, Vierde Deel, Tweede Stuk

HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP NA 225 JAAR

UITGEGEVEN DOOR HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP

1995

INHOUD

TEN GELEIDE	9
Prof. Dr. M.J. van Lieburg DE GESCHIEDENIS VAN HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP IN DE NAOORLOGSE PERIODE (1945-1994)	11
PLAN EN GRONDWETTEN VAN HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP UIT 1788	35
Prof. Dr. J.M. Dirken PLAN EN GRONDWET VAN HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP, RETRO- EN PROSPECTIEF	63
Dr. J.R. ter Molen PENNINGEN VAN HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP	69
Prof. Dr. M.W. van Hof DENKEN OVER HERSEKENEN	79
Prof. Dr. M.J. van Lieburg en Dr. J.R. ter Molen 'VOORSTANDERS', BESTUURDERS EN LEDEN VAN HET BATAAFSCH GENOOTSCHAP (1769-1994)	87
IN MEMORIAM IR. K. VAN DER POLS	117

TEN GELEIDE

Het Bataafsch Genootschap viert momenteel zijn 225-jarig bestaan. Nog steeds wordt in de geest van onze stichter Steven Hoogendijk gepoogd om de 'proefondervindelijke wijsbegeerte' te bevorderen, met name op die gebieden waarbij het welzijn van de mens verbeterd kan worden. Vanzelfsprekend zijn sommige activiteiten, die daartoe in de achttiende eeuw ontwikkeld werden, inmiddels achterhaald of overbodig geworden. Daarnaast hebben zich nieuwe mogelijkheden en uitdagingen aangediend.

Het leek het College van Directeuren een goede gedachte om in dit jubileumjaar een publicatie het licht te laten zien, waarin onze activiteiten van de afgelopen jaren worden vastgelegd. Prof. Van Lieburg was zo vriendelijk om deze geschiedschrijving voor zijn rekening te nemen. Zijn artikel is een vervolg op de omvangrijke verhandeling over de ontwikkeling van het Bataafsch Genootschap gedurende de periode 1769-1988, die hij samen met Prof. Dr. H.A.M. Snelders in dit laatstgenoemde jaar schreef.

Onze directeur Prof. Dirken houdt het aloude 'Plan en Grondwet' tegen het licht, waarbij hij de inmiddels opgetreden veranderingen analyseert en bovendien enkele suggesties doet voor nieuw te ontwikkelen activiteiten.

Ter herinnering aan het 225-jarig bestaan van het Bataafsch Genootschap werd een gedenkpenning geslagen, die enerzijds door middel van de allegorische voorstelling op de achttiende eeuwse prijspenning de historie en traditie van het Genootschap symboliseert, terwijl het ontwerp van de keerzijde op een eigentijdse wijze het jubileum memoreert. Secretaris-directeur Ter Molen heeft de verschillende penningen, die het Bataafsch Genootschap in de loop der tijd heeft laten vervaardigen, nader bestudeerd en over dit onderwerp een bijdrage geschreven.

Tijdens de Algemene Vergadering, die op 10 september 1994 plaatsvond, hield Prof. Van Hof een voordracht onder de titel 'Denken over hersenen', waarin hij aandacht besteedde aan de ontwikkeling van het hersenonderzoek sedert de tijd, waarin het Bataafsch Genootschap ontstond. Hij was bereid om zijn boeiende betoog in de vorm van een artikel op schrift te stellen.

In een door Prof. Van Lieburg samengesteld bibliografisch en documenterend overzicht van het Genootschap, dat in 1985 verscheen, werd een alfabetische lijst opgenomen met de namen van alle leden sedert het oprichtingsjaar 1769. Het leek ons een goede gedachte om deze nieuwe publicatie te besluiten met een verder gecompleteerd, ditmaal chronologisch geordend register, waarin alle personen vermeld staan die in de loop der tijd als bestuurder of als lid aan het voortbestaan van het Bataafsch Genootschap hebben bijgedragen.

Gaarne willen de bestuursleden van het Bataafsch Genootschap hun oprechte dank betuigen aan allen, die aan het tot stand komen van deze nieuwe publicatie hun medewerking hebben verleend.

J.E. Mooij, President-directeur
J.R. ter Molen, Secretaris-directeur

Tafelklok ca. 1735

gesigineerd: Steven Hoogendijk Rotterdam

H. ca. 50 cm

*Aangekocht door het Bataafsch Genootschap in 1976;
in bruikleen gegeven aan het Zaanse Urwerken Museum*